

„אל תתנו להם רובי“ ונתן להם מטאטאים. הוא שכח כי -

מן התלמידים העבריים הכריזו כי אף הם לא ישתתפו בשעורי הגדני"ע, באם יגורשו חב" ריהם הערביים. לאחר איומי המדרוך נשאר המורדים העבריים בכיתה. אך גם הרצון הטוב של התלמידים העב" ריים לא היה יכול לשנות את הרגשתם של המסולקים. נפוצו אף שמועות על צעדי הפ" ליינה נוספים, אותם עומדים לנקוט נגד ה" ערבים. מפה לאונן סופר בבית-הספר כי מג" הל בית-הספר לא רק שתמך בהוראות טיהור הגדני"ע, אלא הגדיל לעשות, ומצא עבור ה" תלמידים המגורשים עיסוק אחר: עבודות נקיין במעבדות ובכתי-המלאכה של בית- הספר.

הרגשתי כאילו משהו שפך כד מים קרים על ראשי, כשהמדרוך אמר כי עלינו לעזוב את הכיתה. תחילה לא הבנתי את כוונתו, אך הוא הסביר את עצמו מיד, ולא נשאר מקום לשום ספקות: הגדני"ע זה לא בשביל ערבים, לא ידעתי מה אעשה. הסמקתי רק לאחר זמ"מה הפניתי את מב" טי אל מאיר שורק, חברי לספסל הלימודים, ואף הוא הסמיק ותקע את עיניו בשולחן שלפניו. באותו יום לא הייתי מסוגל להת" ליה עימו מילה. הנער השחרר, בעל סבר הפנים הנבון, סיפר את סיפורי השבוע, זמן רב לאחר ה" התרחשות. אך גם עתה עלה הסומק בפניו, עקב הרגשת הקיפות שתקפה אותו. אותה עת מלאו בנים ובנות את חצר בית-הספר המקצועי עמל בצפת, כשכולם לובשים את מדוי האחדים. אפילו גוען קיצוני היה מתקשה להבחין בין תלמידים שבאו מהכפר הערבי רמה, לבין תלמידים שבאו מהמושבה העברית ראש-פינה.

★ ★ ★ צו המצפון

בשמועה זו אין שמץ של אמת. הכ" ריו השבוע בתוקף מנהל בית-הספר, צבי כבודי, „יתכן כי התלמידים הרגישו עצמם מקופחים מכל הצדדים, אך לאיתרו של דבר, כל העניין התרחש בצורה אחרת לגמרי.“

★ ★ ★ פקודה מגבוה

מ הבעצם קרה בבית-הספר עמל הנחשב כבית-ספר לדוגמה בצפת ובכל סביבתה? לפני מספר שבועות הופיעו תלמידי כתי ג' במדי חאקי, התכוננו לשעור גדני"ע, אך הפעם לא התחיל השעור בדרך השיגרתית. המדרוך, מיכה ציונגן, פתח את השעור כי דרישה כי כל התלמידים הערביים יצאו מן הכיתה. הוא הסביר, כי מהיום ואילך לא ישתתפו הערבים בשעורי הגדני"ע. „אנחנו לומדים פה על כל מיני דברים הנוגעים ל“

וזה הסיפור לפי גירסתו של המנהל: בית- ספר עמל בצפת הוא מוסד חינוכי חדש ב" אופן יחסי, הקיים בסך הכל ארבע שנים. „היה לי קשה מאוד לארגן צוות מורים ומדריכים הדרוש לחינוך תיכוני ומקצועי.“ הסביר צבי כבודי, „צפת אינה תל-אביב, ואנשים בעלי השכלה מתאימה מוכנים לבוא הנה להינשש בעונת הקיץ, אך לא להעתיק הנה את מקום מגוריהם ועבודתם.“ למרות זאת הצליח כבודי למצוא אנשים מתאימים לכל המקצועות, פרט להורכה ב“

שני עמים

ונגשו בבית-ספר עמל בצורה חיובית ביותר: חברות ללימודים ולעבודה משותפת. אתע זעקא מגוש-חלב (החובש את כובע בית-הספר) ומאיר שורק מראש-פינה. שניהם עובדים בשעור חרסות על מחרטה אחת. מן המדרוך, טען תחילה כי הוא קיבל הור" אה ממפקדת הגדני"ע. לאחר מכן שינה את הסברו, טען כי הפקודה הגיעה אליו מקצין השדה שלו. התפלאתי על כי צה"ל מתערב בחיי בית-הספר, בצורה בלתי רגילה כזו. או מסר לי מיכה את גירסתו השלישית: הוא פעל על דעת עצמו, כי כך ציווה עליו מצפוני. מיד לאחר מכן ביקשתי מצה"ל שיחק בחורה את המדריכים, כבר למעלה משבועיים אין שיעורי גדני"ע בבית-הספר.“

גם מטאטא יכול לירות!

אך בפיו של דובר משרד החינוך, אורי אורן, היתה גירסה אחרת: „עמדת משרד ה" חינוך בעניין זה היא ברורה. לא נכון כי התלמידים הערביים לא המשיכו להשתתף בשעורי הגדני"ע. הנוסח הוא לא נכון, משום שהתלמידים הערביים לא השתתפו בשעורים כאלה מעולם. בבתי-ספר תיכוניים ערביים אין בכלל שעורי גדני"ע. הבעיה התעוררה רק השנה, כאשר נכנסו תלמידים ערביים לבתי-ספר עבריים. משרד החינוך קבע כי הערבים לא יש" תתפו בשעורי גדני"ע, וזה לא דווקא מטע" מים בטחוניים. פשוט, הערבים לא חייבים לשרת בצבא. ולכן אינם נזקקים לגדני"ע.“ דובר משרד החינוך הוסיף: „עמדה זו היא רשמית, ונמסרה לכל מנהלי בתי-הספר, ה" פונים אלינו בשאלה זו.“ הדובר הוסיף כי איננו רואה כל פגם בכך שתלמידים ערביים יעסקו בעבודות נקיין במקום שיעורי הגדני"ע.

את דברי מנהל בית-הספר מאשר מכתב פיטורין של שני מדריכי הגדני"ע, הנש" מר בתיקי המוכרות. אין זה האישור היחי" די לגירסתו. האישור הנוסף טמון באישיותו של המנהל עצמו. צבי כבודי גולד בגרמניה, נכחה בילדותו מכל צורות ההפליה בבתי-הספר הגרמניים, שכחנו נגד ילדים יהודיים, בעת עליית ה" נאצים לשלטון. טרם פרוץ מלחמת העולם, הצליח כבודי, יחד עם הוריו, לעבור לפולין. בעת המלחמה לחם כקצין חיל-האוויר ב" שורות הצבא האדום והצבא הפולני. בשנת 1948 עלה ארצה, השתתף במלחמת השחרור. „כל חיי לימדו אותי לשנא גזענות והפ" ליינה, על כל צורותיה“, סיפר כבודי ה" שבוע. „אני גאה כי אצלי בבית-הספר אחוז התלמידים הערביים מתקרב לעשרה, וכי הצ" לחתי ליצור אחירה של שוייון. בבית-הספר שלי, לא רק שלומדים, אלא גם מלמדים

גדני"ע. מדי שנה בשנה התחלפו מדריכי ה" גדני"ע בבית-הספר. השנה, החליט המנהל להפסיק את חיפושיו. הוא פנה לצה"ל, ב" קש לשלוח לו שני מדריכי גדני"ע מבין חיילי הצבא. נשלחו שני חיילים דתיים, בני 19, חובשי כיפות. „אני חושד כי הם נשלחו לא משום שהיו הכי מתאימים לתפקיד, מבין חיילי היחידה, אלא משום שהיו דתיים, ומפקדם רצה למנוע מעצמו כאבי ראש“, אמר כבודי. כאשר סולקו התלמידים הערביים משעורי הגדני"ע לראשונה, לא ידע כלל המנהל על המתרחש. רק לאחר זמן מה נודע לו על-יך במקרה, כאשר פגש בתלמידים המסתובבים בחצר בזמן שעור. כשהסבירו לו את סיבת העדרותם מן השעור, הופתע המנהל כליל. „קראתי אלי את שני המדריכים, וביקשתי מהם הסבר על מעולותיהם, אשר נעשו ללא שום תאום עם הנהלת בית-הספר. מיכה ציוני“

★ ★ ★ עבודות נקיין

אך בחקירה נוספת התברר כי עמדת משרד החינוך אינה כה רשמית כפי שט"ר ען דוברו. לא רק מנהל בית-ספר בצפת, אלא גם עמיתיו בשני בתי-ספר אחרים, ברמלה ובלוד, שגם בהם לומדים תלמידים ערביים, לא ידעו על עמדת משרד החינוך. מנהל בית-ספר תיכון אזורי בלוד, זאב בייסקוויצקי, אמר: „התלמידים הערביים נכ" נסו לבית-הספר שלנו ומשתתפים בכל שט" חיי עבודתנו החינוכית. לא קיבלתי שום הוראה ממשרד החינוך. על אי-השתתפותם בשעורי הגדני"ע. אם אקבל הוראה כזאת, אמלא אותה בצער אישי רב, ונגד מצפוני.“ אם כן, למי ניתנה ההוראה? נראה שהכ" רעתו של משרד החינוך לא הספיקה עוד לצאת מכותלי המשרד. רק הדיה, שהגיעו ל" צפת, גרמו לשערוריה הגזענית. קשה להבין איזה נזק ייגרם לבטחון ה" מדינה אם ילמדו תלמידים ערביים להחזיק רובה או לחול בקוצים. אך ברור כי כל נזק כזה יהיה קטן בהשוואה לרגשי ההת" מרמרות והשינאה שיצטברו בהכרח בלבו של תלמיד שנשאר בחוץ, כשמטאטא בידו, כאשר חבריו מסתודדים בשיעור מושך. וכאשר נוצרת בלב נער שינאה למדינה — גם מטאטא יכול לירות.

קבוצת תלמידים-ערביים מבית-הספר עמל, שנאסר עליהם להשתתף בשיעורי גדני"ע. רגשות של עלבון, השפלה ומרירות. יחד עם חבריהם העבריים, ותחת זאת הופקרו

המנהל

צבי כבודי הרגיש בהפ" ליינה גזעית כאשר היה תלמיד בגרמניה הנאצית. הוא התנגד בכל תוקף לסילוק תלמידיו משיעורי גדני"ע. בטחון המדינה, ולא רצוי כי הערבים ישמעו עליהם, הסביר המדרוך בפשטות, „זוהי פקודה מגבוה.“ אתע והבתי, חנה סמיר וחגיב קוריאר עזבו את כיתתם נעלבים. עד עתה חשבו את עצמם כשוים לשאר תלמידי בית-הספר, היו אף גאים על כי הינם לומדים בבית" ספר עברי. הם ראו בכך דרך טובה לקליט" תם בחיי המדינה. לפתע חשק עליהם עולמם: הם נודו מבני כיתתם, בגלל השתייכותם הלאומית. אתע וחבריו הלכו ישר אל משרדו של המנהל. אך המנהל לא נמצא באותה עת ב" מקום, ודבר סילוקם נשאר בגדר חידה. אך מעשה הסילוק חזר ונשנה, מדי יום ביומו, בכל הכיתות אשר בהן לומדים תלמידים ערביים ועבריים. הודעת המדרוך, הביאה ב" כל פעם לאותן תוצאות: מבוכה בין הני" רים הערביים והעבריים גם יחד. באחת מ" כיתות ב' היתה התגובה חריפה יותר: חלק